

מגורות „דגון“ לתרבות „לאומית“ * עגל הזהב.

המזמזם אבאיבי אבאנבא * הפראדוכסים של נחום גולדמן

* התפתחות הציוויליזציה ושיחרור הארוס

תווים

„שואה ותקומה“

„שואה ותקומה“ אמר ח"כ הילל זיידל, כאשר הישווה בין הקנת הסרט שואה בביתו של ח"כ שמואל פלאטרישוו, לבין סטס ברית-המילה שנערך לבנו של זה. „שואה ותקומה“ היו נושאים שהטרידו מלחינים ישראלים רבים בשנה שחלפה.

ד"ר ראובן הכט (מגורות 101) אינו רק מיליונר ויועץ בלא-שכר של ראש-המשלה. הד"ר הכט עושה מה שגים רבות ניסיון לנפוס מעמד של כבוד בתרבות הישראלית. נוסף על אוספיו הארכיאולוגיים גיים הנודעים, הקדיש מרץ רב לייסודה של הוצאת ספרים בשם שיקמונה, שהתחלה בהנפקת ספרים למדף הכרכים הרבים החל בטרוםפלדור וכלה במשה שמיר.

מיפעל תרבותי נוסף של הד"ר הכט היה הקמת קרן ראובן ועידית הכט באגריבר סיטת חיפה, שתורמתה לחגיגות 30 השנה לעצמאות ישראל חופפת את רשימת הספרים שהוציא לאור ויעוצא-המשלה.

ד"ר ראובן הכט
אגרוטריפ מוטיקלי

בלא-שכר. הקרן הכריזה בראשית השנה על תחרות בינלאומית לחיבור יצירה מוטיקלי סיקלית בנושא שואה ותקומה. במילים אחרות: אגרוטריפ מוטיקלי ומגמתו, שיאלו הצטרפו מייד איגוד הקומפוזיטורים בישראל והמועצה לתרבות ולאמנות.

בשחרת מהודרת על נייר-כרמ, שראתה אור בהוצאת שיקמונה הנ"ל, כאשר על כריכתה „דגון כסף מימי שמעון ברי-כוכב בא...“ ובו הכתובת: „לחרות ירושלים“ פורסמו שטחים סכסטים של „שואה ותקומה“ מאת המשוררים אורי צבי גרינברג ואבא קובנר, והתמלילן ישראל אלירז, שיפרהם היה על המלחינים המתעתדים המורחבת בתחרות לחברי את יצירותיהם המוטיקליות. לתחרות נבחרה הנהלה, אשר עם חבריה מנמים בני-ציון אורגד, בנימין ברעם, א"צ פרופס וח"כ משה שמיר (שכאמור: ספריו האחרונים ראו אור ב-הוצאת שיקמונה). לתחרות קבעו שני פרסים בסך כ-5,000 דולאר כל אחד.

אלא שמסתבר, כי מוטיקה בנושא „שואה ותקומה“ באיכות ראויה-לשמה, לא ניתן להבדיל לפי הומנה. מתוך 62 יצירות שנשלחו לתחרות, אף אחת לא נמצאה

ראויה בעיני ועדת השופטים המיקצועית אף לאחד משני הפרסים. בעוד כמה מן השופטים „הסתייגו ממתן הפרס...“ הח"כ לייט הגיורי פה אחד, „לציון לשבח“ כמה יצירות. מהפה ולחוך, שלא-עלי-מנת לקבל פרס. אלא שהמלחינים המקומיים, המוריי גלים בקבלת פרסים ומענקים, פעלו מאחורי הקלעים למען ניצול כספי הפרס. התוצאה של פעולת המלחינים מופיעה בפירוטם הרישמי של איגוד הקומפוזיטורים בישראל עיונים במוטיקה. שם כתוב: „ד"ר הכט, יום התחרות, נענה לפניית ההנהלה להעניק לכל היצירות המצטיינות מענקים כפי פיים לפי 2,000 דולאר לכל אחת מארבע היצירות בקבוצה הראשונה, ו-1,000 דולר שנייה...“

במילים אחרות: כך יעשה הכט למלחינים, שהוא חפץ ביקרם והם חפצים בו צלילי מטבע זה.

תולעי תרבות

אי הדרך, אי?

החודש פורסם מיסמך תרבותי הסרת-ק"ד, המעיד כאלף עדים על ניתוקה של אגודת הסופרים העיבריים בישראל מן הסיפורת הישראלית. לרגל 30 שנות המדינה, כינס הוועד המרכזי של האגודה כמה עשרות מפעיליה ועסקניה. מקומם של סופרים כפינחס שדה, יהונתן רטוש, א.ב. יהושע, עמוס עוז, יצחק כהנא (שהאגודה סירבה לקבלו לשורותיה), יהודה עמיחי, יותם ראובני וסופרים מרכזיים אחרים, נפקד מכנס זה. את מקומם של הסופרים הפסו דמויות עסקניות, ביניהם שפירא) שלום, ישראל אפרוס, חיים בארי, בנימין מיכלי, יעקב הריאבן, ישראל כהן ואחרים, שהביאו את בירתם „הסיפורת העברית“ למדינת ישראל לחגה. דיברי העסי קנים כונסו בדפדפת דף גיליון מ"ד, בעריכת מרדכי אוטיק (אחיקר החכם). מיבחר מפניני העסקנים בדף רצ"ב:

...מי כמנונו יודע לגיל ברעדה למראה שער ימים נבזה זה. המתנשא עתה לעינינו? ואם למשורר העברי מן-החרור לא נכונה מצהלות הנו וררכי-ממטהים גם כן מבוא השער הגבוה הזה... נפנפם הביאו והעלו את דורנו עד הלום (ש. שלום)... לא עוד עליו-מתרוגנים, כדרכם של נל-הבי-חזון, אלא עצובים-מתלוננים, כדרך הנכזבים הצוערים על אדמת-ההגשמה רבת-ההתחמתם (בנימין מיכלי)... שמה אנו מחבלים תוך כך בכוח היצירה של עמנו... ובניתיים, בין שובחה וזיכרון, נוצרת ריח קות נפשית שכולנו עדים כואבים לה כי כמו בית שנתרוקן מיושבי פולשים אל תוכנו שדים ורוחות היצאות ברקודה של הפקרות ופריצות לא ידענו עד כה דוגמתו. הטו איוון ושמעתיים כקודש פרדישם שלנו עשמיית רגליהם מתרופפות הפרסם כעגלים... הרי עוד כלי-כף צעירים אנה-נו — ועוד עלינו זמן רב להירבק בעם, לינוק ולהיניק? הספרות העברית — מה חזונה כעת, אי הדרך, אי? (ישראל אפרוס)...

...סוף-סוף נמצא החוט המשולש שלא במהרה יינתק. אל הטובים השניים — אל הבובה הפינתטית המכונה מים תבל ואל משחילי הכדורים, ממשיכי דרכם של יהודי דה המכבי, זוכי נביע ארופה לכדורים מצטרף הכהן המזהיר מאחור... מי יסיר עפר מעיניכם העולים בתמוך ואוחיים כי סנפינו ארץ הקודש, מי יסיר עפר מעינך, שמואל יבנאלי, הלשם כך יצאת לשליח חותך רבת הפכנות — כדי שמחלוציו של

יהודי מצניע לכת, העושה כל ימיו כמלאכת הפילנתרין העדינה וכלילות מעיין כמדריש הגדול, ובשתילי ויתים כבאגרת תימן של הרמב"ם, יוצא בכוח היום עגל הזהב, המזמזם, אבאיבי אבאנבא... (חיים בארי)... ההלקאה העצמית המופרזת מביאה לידי יאוש ולירי נפישת הארץ... הכידור המזמזם והחולני משפיה את הנור ער והוא אויב היצירה האמיתית... אל נחמה אפיא אם מתגלגל לדינו שיר, שאותיותיו עבריות ותוכנו לועזי, ואפילו מתוקן השיר — לועזי הוא... רפה כור חנו גם כלפי הגולה... נעמוד על המשמר וינמם ולילה. נעקור את העשבים השיריים שבים בשדות חיינו. נשמור על רוח האומה ונכבדנה. נקרא לכל תושבי המדינה להמיר שך היצירה המגוננת של חיינו. וכסופים רים, נהיה נאמנים לעצמנו ולתעודתנו (ישראל כהן)...

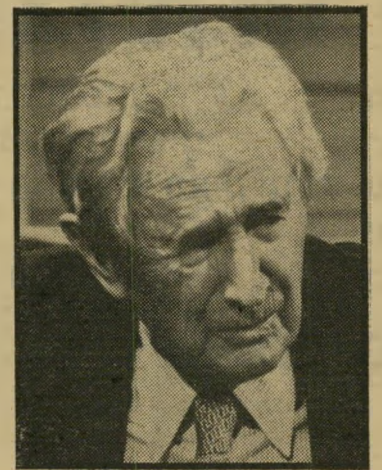
האם לא הגיעה העת שבאי אגודת הסופרים של בטלונה יאורו נפשם, ויקפצו לנהר סירחונה? מה לתועבה האת, המי לולית והמחשבתית, ולסיפורת הישראלית?

עדות

„ריש גלותא“*

במקביל לסידרת הראיונות שערך העייתונאי ישעיהו כן-פרות עם נשיא הקונגרסים הציוני היהודי ד"ר נחום גולדמן, ראה אור בשבוע שעבר ** ספר ראיונות שערך ליאון אברמוביץ עם „המדינאי ללא מדינה“ הקשיש.

ספר ראיונות זה מהווה, למעשה, תמיצת פופולארית מוזמנת מסיפור חייו של נחום גולדמן, יהודי בעל שמונה דרכי גים הממשיך, למרות גילו המתקדם, להיות „הילד הרע“ של הפוליטיקה היהודית ה-

ד"ר נחום גולדמן
טפיחה על שכמ עצמו

בינלאומית. תוך שהוא מטיף בעקשנות להשקפתו יוצאות-הדופן. בדומה לאישיותו, מאמריו וספריו, „הפראדוקס היהודי“ הוא טפיחה אחת ארוך כה של נחום גולדמן על שכמ עצמו. תוך שהוא מציג לעיתים את תולדות היהודים

* ראש הגולה בשפת הארמית.
** נחום גולדמן, „הפראדוקס היהודי“, שיחות עם ליאון אברמוביץ, עיברית: יהודי ש ע קנ, הוצאת „מסדה“, 177 עמ'.

במאה ה-20, כאילו-סטרציה טראגית לחייו ההרפתקניים של ד"ר נחום גולדמן. לשון ההתנשאות של המנהיג הקשיש, למרות שחצנותה המעודנת, אין בכוחה לפגוע באר פן כלשהו בשרשרת טיעונו, היבטיו והשי קפותיו של המנהיג-בדימוס על אודות תהי ליק התפוררותו של העם היהודי, וניווה של מדינת ישראל במשך תקופה שחלפה מאז מילחמת-העולם השנייה.

ד"ר גולדמן אינו רק יהודי קוסמופוליטי, אלא הוא בבחינת, ריש גלותא, דבר, מיר כית וטוען של ערכי יהדות העולם, ההיס-טוריה היהודית, ובעיקר הערכים האנושיים שביהדות. הוא מעדיף לקרוא לבני עמו „העם היחיד במינו“ ולא „העם הנבחר“ כמנהג היהדות הלאומית. מתוך תשובותיו לשאלות שנשאל על-ידי ליאון אברמוביץ, ניתן להבין שד"ר גולדמן הוא כוכב-לכת ענק, שבין הליוונים המקיפים את חייו ניתן למנות אישים כמוסולני, היטלר, רוזוולט, טרומן, בן-גוריון, אדוויר אר, בראנדט, קיסנינג'ר, סגהור, חסן השני ועוד רסיסי כוכבים. למרות התנשאותו של גולדמן הוא מצליח, גם בספר זה, להציג פרספקטיבה עניינית של הגורל היהודי במאה ה-20, תוך הצגת גלריית השקפות המהווה אופוזיציה אידיאולוגית למישטר הנוכחי בארץ.

תרגום

מארכס + פרויד = ?

באיחור של 23 שנה ראה אור בימים אלה, בתרגום לעיברית, סיפרו של ההור גה החשוב הרברט מרכוזה ארוס וציוויליזציה. מרכוזה, הניך „אסכולת פרנקי פורט“ שנמלט לארצות-הברית ערב מיל-חמת-העולם השנייה, הפך במולדתו החדשה אחת האבות הרוחניים של מרד הסטור דנטים והשמאל החדש שהגיעו לשיאם במחצית השנייה של שנות ה-60.

מרכוזה מציג בארוס וציוויליזציה את הזיקה בין שני המרכיבים של מישנתו הברתית: קארל מארכס וזיגמונד פרויד. בספר מפוענחת גישתו של מארכס להליי כי הניכור המתרחשים בחברה הקפיטאליסטית, תוך שהוא מנתחם בביטויים והמי חשות הלוקוחים מתורתו של פרויד. מרכוזה כי המספר הוא בעצם העמדת המינוח הי מודחקת של הפרט בשל תביעות וצרכי החברה והציוויליזציה. תוך פיענוח ומיון תהליך כניעה זה של הפרט, לשיירות מטי רותיה של החברה כולה.

ארוס וציוויליזציה מתרגם את תהליך הדיכוי של הפרט, ואת השתקפות התהליך בדרכאים הפוליטיים והכלכליים האופייניים, לדעת מרכוזה, להבדל העששיתית המעי רבית (וכן הדיקטטורה הביורוקרטית העי סובייטית).

סיפרו זה של מרכוזה משמש, בעשור האחרון, אבן-יסוד בתנועות-שיחרור שור גות, לאירדוקא בעלות רקע לאומי או מע-מדי אלא קבוצות המדוכאות מן הבחינה המינית: נשים, הומוסקסואלים ועוד, כאשר הנחת-היסוד היא תיקנותו של מרכוזה כי קידומה והתפתחותה של הציוויליזציה יביי או לשיחרורו של הארוס, תוך כדי יצירת עולם שבו יסופקו מאוייו של הפרט.

* הרברט מרכוזה, „ארוס וציוויליזציה“, עיברית: יוחנן טומרי, סיפרי, „עדת זמנו“, הוצאת „ספריית פועלים“, 186 עמ'.